

Sygn. akt II KK 155/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 października 2016 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Siuchniński (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

SSN Piotr Mirek

Protokolant Małgorzata Sobieszczańska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Grzegorza Krysmanna,
w sprawie K. R.

oskarżonej z art. 296 § 1 i 3 k.k.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 11 października 2016 r.,

kasacji, wniesionej przez pełnomocnika oskarżyciela subsydiarnego

od wyroku Sądu Apelacyjnego

z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa (...),

zmieniającego wyrok Sądu Okręgowego w W.

z dnia 6 maja 2015 r., sygn. akt VIII K (...),

- 1. uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym,**
- 2. zarządza zwrot opłaty od kasacji w kwocie 750 zł na rzecz oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego.**

UZASADNIENIE

Oskarżyciel posiłkowy subsydiarny – P. SA - oskarżył K. R. o to, że „w okresie od 7 stycznia 2002 r. do 11 sierpnia 2004 r. w W., jako główna księgowa P. z siedzibą w W., będąc osobą obowiązaną na mocy zawartej umowy o pracę, Regulaminu Organizacyjnego stanowiącego integralną część Statutu P. oraz pełnomocnictwa z dnia 1 lutego 1998 r., do zajmowania się sprawami majątkowymi, nie dopełniła ciążącego na niej obowiązku dbałości o należyte zajmowanie się sprawami majątkowymi ww. przedsiębiorstwa i wiedząc, że żadna z osób uprawnionych do działania w imieniu P. nie dokonała zakupu w dniu 7 stycznia 2002 r. obligacji S SA, nie podjęła czynności mających na celu ustalenie osoby odpowiedzialnej za zawarcie transakcji, zakwestionowanie skuteczności nabycia ww. obligacji, bądź unieważnienia tej transakcji, którym to zachowaniem zaakceptowała czynność prawną dokonaną z rażącym naruszeniem m.in. art. 50 i art. 51 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o przedsiębiorstwach państwowych oraz art. 24 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 25 września 1981 r. o samorządzie załogi przedsiębiorstwa państwowego, czym spowodowała wyrządzenie P. szkody majątkowej w wielkich rozmiarach w kwocie 2.500.000 złotych”, to jest o czyn z art. 296 § 1 i 3 k.k.

Sąd Okręgowy w W., wyrokiem z dnia 6 maja 2015 r., sygn. VIII K (...), uznał K. R. za winną popełnienia zarzucanego jej czynu, z tym ustaleniem, iż przyjął, że dopuściła się go w okresie od 8 kwietnia 2002 r. do 11 sierpnia 2002 r. i za przestępstwo to wymierzył jej karę roku pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 2 lata. Sąd zobowiązał nadto oskarżoną na podstawie art. 46 § 1 k.k. do częściowego naprawienia szkody wyrządzonej przestępstwem poprzez zapłatę na rzecz pokrzywdzonego P. SA kwoty 10.000 złotych.

Apelacje od tego wyroku wnieśli prokurator i obrońca oskarżonej.

Prokurator zaskarżył wyrok na korzyść K. R. i zarzucił mu błąd w ustaleniach faktycznych przyjętych za podstawę orzeczenia, mający wpływ na jego treść, polegający na niewłaściwej ocenie i interpretacji zabranego materiału dowodowego poprzez przyjęcie, że zebrany materiał dowodowy uzasadnia uznanie K. R. za winną popełnienia zarzucanego jej aktem oskarżenia czynu, w sytuacji gdy jego wszechstronna analiza prowadzi do przeciwnego wniosku.

Prokurator wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Obrońca oskarżonej zarzuciła wyrokowi obrazę przepisu prawa materialnego, tj. art. 296 § 1 i 3 k.k., poprzez błędne przyjęcie, iż oskarżona K. R. swym działaniem wypełniła ustawowe znamiona przestępstwa wyrządzenia szkody w wielkich rozmiarach w obrocie gospodarczym w sytuacji, gdy w zachowaniu oskarżonej brak jest elementu nadużycia uprawnień lub niedopełnienia ciążącego obowiązku.

Obrońca wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku i uniewinnienie oskarżonej, a ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Po rozpoznaniu obu apelacji, Sąd Apelacyjny wyrokiem z dnia 27 listopada 2015 r., sygn. akt II AKa (...), zmienił zaskarżony wyrok wobec K. R. i uniewinnił oskarżoną od popełnienia zarzuconego jej czynu.

Kasację od tego wyroku wniósł pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego P. Sp. z o.o. z siedzibą w W.. Zaskarżył w niej wyrok w całości na niekorzyść K. R. i zarzucił rażące naruszenia prawa, które mogły mieć istotny wpływ na treść orzeczenia, a mianowicie:

1. rażące naruszenie art. 357 § 3 k.p.k. w zw. z art. 424 k.p.k., polegające na zaniechaniu sporządzenia uzasadnienia zgodnie z wymogami określonymi w tych przepisach, wobec zmiany wyroku wobec K. R., polegającej na odmiennym orzeczeniu co do istoty;
2. rażące naruszenie zasad procedowania określonych w art. 7 i art. 410 k.p.k., polegające na kształtowaniu przez Sąd Apelacyjny przekonania o niewinności K. R. na podstawie ujawnionych w sprawie dowodów potraktowanych wybiórczo i ocenianych w sposób dowolny, z pominięciem zasad prawidłowego rozumowania, wskazań wiedzy i doświadczenia życiowego oraz w sposób odmienny od oceny dokonanej przez Sąd Okręgowy, co w konsekwencji doprowadziło do zmiany wyroku Sądu pierwszej instancji poprzez uniewinnienie oskarżonej, podczas gdy dokonana przez Sąd Okręgowy ocena zebranego materiału dowodowego została przeprowadzona w sposób prawidłowy z uwzględnieniem dyrektyw wskazanych w

art. 7 k.p.k. i w odniesieniu do jego całokształtu (art. 410 k.p.k.) i co uzasadnia twierdzenie, iż K. R. dopuściła się czynu z art. 296 § 1 i 3 k.k.;

3. rażące naruszenie prawa materialnego a to art. 296 § 1 i 3 k.k. przez jego błędną wykładnię, polegającą na przyjęciu że nie istnieje związek pomiędzy stanem faktycznym ustalonym przez Sąd Okręgowy (zaaprobowanym przez Sąd Apelacyjny), a normą prawną wyrażoną w treści art. 296 § 1 i 3 k.k.

W konkluzji kasacji, pełnomocnik oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w W. i przekazanie sprawy temu Sądowi do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Prokurator Prokuratury Regionalnej w W. w pisemnej odpowiedzi na kasację wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego okazała się częściowo zasadna. Nie przesądzając kierunku przyszłego rozstrzygnięcia i nie wykluczając możliwości ponownego uniewinnienia oskarżonej od zarzucanego jej czynu stwierdzić należy, że zmiana zaskarżonego wyroku i wydanie orzeczenia odmiennego co do istoty są w świetle art. 437 § 2 k.p.k. dopuszczalne wtedy, gdy ujawnione w toku przewodu sądowego dowody mają rangę kategoriycznych i jednoznacznych, a ich ocena dokonana przez sąd pierwszej instancji jest bez wątplenia błędna, przy czym przekonanie sądu drugiej instancji o błędności rozumowania sądu *a quo* wymaga skrupulatnego i rzeczowego dowiedzenia. Nabranie jedynie wątpliwości co do trafności rozstrzygnięcia przez sąd odwoławczy nie stanowi z reguły wystarczającej przesłanki do wydania orzeczenia o charakterze reformatoryjnym (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 3 września 2014 r., sygn. III KK 87/14). W zasadzie tylko rażąco wadliwa ocena dowodów dokonana przez sąd pierwszej instancji pozwala sądowi odwoławczemu na wydanie orzeczenia zawierającego odmienne rozstrzygnięcie co do istoty, jednak warunkiem jest jednoznaczna wymowa przeprowadzonych dowodów, które sąd *meriti* ocenił rażąco wadliwie, zwłaszcza gdy jego rozumowanie dotknięte jest błędami logicznymi (zob. m.in. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 lutego 2009 r., sygn. III KK 359/08 i z dnia 9 czerwca 2009 r., sygn. III KK 444/08).

Biorąc pod uwagę powyższe zapatrywania i jeden z zarzutów rozpoznawanej kasacji, Sąd Najwyższy stanął przed potrzebą odpowiedzi na pytanie, czy w uzasadnieniu wyroku Sądu odwoławczego jasno przedstawiono powody zmiany zaskarżonego wyroku i uniewinnienia oskarżonej od popełnienia zarzucanego jej czynu. Uwzględniając przy tym realia czasu, w którym doszło do zdarzeń stanowiących przedmiot rozpoznania, a także bieg postępowania w niniejszej sprawie oraz śmierć M. C., który pełnił funkcję dyrektora przedsiębiorstwa, trudno jednak na podstawie lektury uzasadnienia zaskarżonego kasacją wyroku odpowiedzieć na pytania zadane w kasacji przez pełnomocnika oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego - dlaczego po stwierdzeniu wad nabycia przedmiotowych akcji i trudności w ustaleniu okoliczności tego nabycia, oskarżona nie podjęła stosownych działań zmierzających do zakwestionowania skuteczności nabycia akcji, unieważnienia tej transakcji lub zawiadomienia stosownych organów, które władne były ustalić w banku, kto i w jakich okolicznościach zlecił zakup akcji. Problematyka ta stanowiła przy tym przedmiot rozważań Sądu Okręgowego i omówiona została w uzasadnieniu wyroku wydanego przez ten sąd.

Nie kwestionując obiektywnych trudności w ocenie okoliczności tej sprawy i zamiarów K. R. w kontekście jej deklarowanego zaufania zarówno do banku, z którym przedsiębiorstwo współpracowało (bez odpowiedzi pozostaje pytanie o granice tego zaufania, w sytuacji odmowy udostępnienia nagrań z rozmowy telefonicznej), jak i zaufania do dyrektora przedsiębiorstwa i podjętych przez niego działań (konsultowanych m.in. z osobami zajmującymi się obsługą prawną przedsiębiorstwa); nie wykluczając przy tym, że zaskarżone kasacją orzeczenie było trafne, uznać trzeba, że jego uzasadnienie nie wskazuje w sposób w pełni przekonujący argumentów, które legły u podstaw takiej decyzji Sądu drugiej instancji. W szczególności brak jest w uzasadnieniu Sądu Apelacyjnego rozważań co do możliwości zakwalifikowania zaniechań zarzucanych K. R. jako zachowań nieumyślnych, o których mowa w art. 296 § 4 k.k.

Uznając w tym zakresie zasadność wniesionej kasacji, Sąd Najwyższy orzekł o uchyleniu zaskarżonego wyroku i przekazaniu sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania, w trakcie którego Sąd ten podjąć powinien próbę udzielenia klarownych odpowiedzi na powyższe pytania, z jednoczesnym

przekonującym wyjaśnieniem co do błędności lub trafności, (czy częściowej błędności lub trafności) rozumowania sądu pierwszej instancji.

R. G.